

فرق چک و سفته به زبان ساده | نکاتی که باید درباره آن بدانید

چک و سفته هر دو ابزار مالی هستند، اما تفاوت های مهمی دارند: سفته: برای تعهد به پرداخت مبلغی در آینده است و بیشتر برای ضمانت یا قرض استفاده می شود. خطر زندان ندارد، اما نقد کردن آن زمان بر است. چک: دستور پرداخت فوری از حساب بانکی است. اگر موجودی کافی نداشته باشید، ممکن است به جرم کیفری منجر شود و مشکلات قانونی به وجود آورد.

به گزارش خبرگزاری گزارش خبر، چک و سفته هر دو ابزار مالی هستند، اما تفاوت های مهمی دارند: سفته: برای تعهد به پرداخت مبلغی در آینده است و بیشتر برای ضمانت یا قرض استفاده می شود. خطر زندان ندارد، اما نقد کردن آن زمان بر است. چک: دستور پرداخت فوری از حساب بانکی است. اگر موجودی کافی نداشته باشید، ممکن است به جرم کیفری منجر شود و مشکلات قانونی به وجود آورد. نقد شدن چک سریع تر است. تفاوت ها: چک برای پرداخت فوری است، سفته برای تعهدات آینده. چک ریسک کیفری دارد، سفته فقط حقوقی است. سفته نیاز به حساب بانکی ندارد، اما چک باید از حساب جاری صادر شود. در انتخاب، به نوع معامله و نیازتان توجه کنید.

تصور کنید در لحظه حساس امضای یک قرارداد اجاره، استخدام یا دریافت وام هستید و ناگهان با این سوال دلهره آور مواجه می شوید که «چک بهتر است یا سفته؟ یک امضای اشتباه یا ندانستن فرق چک و سفته به زبان ساده در همین لحظه می تواند شما را ناخواسته درگیر پرونده های قضایی طولانی کند یا سرمایه تان را برای همیشه از دسترستان خارج کند. بسیاری از افراد به اشتباه تصور می کنند که تعریف چک و سفته یکسان است و فقط ظاهرشان با هم فرق دارد، اما واقعیت این است که این دو سند در دادگاه، نحوه صدور حکم جلب و سرعت رسیدن به پول، دنیاهای متفاوتی دارند و ندانستن اشتباهات مهلک در استفاده از چک و سفته روزانه هزاران نفر را راهی راهروهای دادگاه می کند؛ پس اگر می خواهید بدانید دقیقاً چه زمانی باید از کدام سند استفاده کنید و نگران این هستید که آیا سفته خطرناک است یا خیر، در این مقاله همراه ما باشید تا با زبانی ساده و دور از اصطلاحات پیچیده، بهترین تصمیم را برای آینده مالی خود بگیرید.

سفته چیست؟

به نقل قول از سایت های خبری و چنانچه تاکنون به اطلاع رسیده است باید بگوییم که:

برای پاسخ به این پرسش که سفته چیست و چه کاربردی دارد باید بدانیم سفته در اصل یک «تعهد مالی مکتوب» است. یعنی امضا کننده متعهد می شود مبلغ مشخصی را در زمان تعیین شده به گیرنده بپردازد. به زبان ساده، سفته نوعی سند تجاری است که می تواند جایگزین پرداخت نقدی یا ابزاری برای تضمین انجام تعهدات باشد.

سفته یا «فتوطلب»، سندی تجاری است که در آن امضا کننده متعهد می شود مبلغ مشخصی را در زمان معین (یا عندالمطالبه) به فرد دیگری بپردازد. در واقع سفته ابزاری برای کسب اعتبار است نه پرداخت پول نقد. وقتی شما سفته می دهید، یعنی می گوید: «الان پول ندارم، اما اعتبار دارم و قول می دهم در تاریخ مشخص شده، این مبلغ را بپردازم.» شاید بپرسید آیا سفته خطرناک است؟ پاسخ هم بله است و هم خیر. سفته به خودی خود خطرناک نیست و یک ابزار کار راه انداز است، اما اگر ندانید چگونه آن را پر کنید یا برای چه کاری از آن استفاده کنید، آن وقت می تواند به یک دردسر جدی تبدیل شود. سفته نشانه بدهکاری شماست و قانون گذار برای آن احترام زیادی قائل شده است.

چک چیست؟

اگر سفته «قول» است، چک «دستور» است. چک طبق قانون یک «ابزار پرداخت» محسوب می شود، نه صرفاً ابزار کسب اعتبار. به زبان ساده، وقتی شما چکی را امضا می کنید، به بانک دستور می دهید که: «از پولی که همین الان در حسابم دارم، این مبلغ را فوراً به حامل این برگه بپرداز» برخلاف سفته که ذاتاً برای آینده است، چک (در تعریف قانونی) برای «حال» است؛ یعنی باید همان لحظه نقد شود (هرچند در بازار ما چک های مدت دار بسیار رایج هستند). همین ویژگی باعث می شود که در پاسخ به سوال چک بهتر است یا سفته؟ بگوییم: چک به دلیل حمایت های قانونی سفت و سخت تر (مثل قانون صدور چک)، معمولاً قدرت نقدشوندگی بالاتری دارد.

انواع چک

دنیای چک ها متنوع است، اما برای امنیت مالی تان، شناختن این ۳ نوع خیلی واجب است:

۱. چک عادی (دسته چک شخصی): رایج ترین نوع چک که اعتبارش فقط به اعتبار صادرکننده آن است. اگر در حساب پول نباشد، چک برگشت می خورد. چک عادی اگر ثبت نشده باشد، دردسرهای زیادی دارد.

۲. چک تضمین شده (رمزدار بانکی): شاه کلید معاملات ملکی و خودرو. شما پول را به بانک می دهید و بانک چکی صادر می کند که پرداخت آن توسط خود بانک تضمین شده است. این یعنی «پول نقد صددرصد».

۳. چک صیادی (بنفش رنگ): قانون جدید همه چیز را تغییر داده است. این چک ها دارای شناسه یکتا (۱۶ رقمی) هستند. اگر چک صیادی در سامانه صیاد ثبت نشود، با یک کاغذ باطله هیچ فرقی ندارد.

تفاوت های کلیدی چک و سفته

برای اینکه یک بار برای همیشه پرونده فرق چک و سفته را در ذهنتان ببندید، مهم ترین معیار های تصمیم گیری را در جدول زیر مقایسه کرده ایم:

معیار مقایسه

چک (Cheque)

سفته (Promissory Note)

ماهیت اصلی

ابزار پرداخت (پول نقد فوری)

ابزار تعهد و ضمانت (پول آینده)

خطر زندان (کیفری)

دارد (در صورت بلامحل بودن)

ندارد (فقط جنبه حقوقی دارد)

سرعت رسیدن به پول

بسیار سریع (صدور اجراییه مستقیم)

کند و زمان بر (نیاز به دادگاه)

هزینه صدور

بسیار کم (هزینه چاپ برگه)

هزینه دارد (باید بخرید)

پیش‌نیاز دریافت

نیاز به حساب جاری و اعتبار سنجی

بدون نیاز به حساب (قابل خرید از دکه)

مزایا و معایب چک و سفته

انتخاب بین این دو، همانند انتخاب بین «سرعت» و «امنیت» است. بیایید بدون تعارف مزایا و معایب را کالبدشکافی کنیم:

پرونده اول: چک

مزایا: قدرت نقدشوندگی موشکی دارد و تنها سندی است که بدون نیاز به تشکیل دادگاه، مستقیم قابلیت ارجاع به اجرای ثبت دارد. همچنین طبق قانون جدید، برگشت چک مساوی است با مسدود شدن آنی تمام حساب های بانکی صادرکننده. معایب: ریسک بالایی برای ضمانت دارد؛ دادن چک برای ضمانت کاری یعنی پذیرش ریسک درگیری در پرونده های کیفری. ضمناً گرفتن دسته چک نیاز به اعتبارسنجی دقیق بانکی دارد.

پرونده دوم: سفته

سفته ابزار محبوب کارمندان و مستاجران است.

مزایا: امنیت حقوقی صادرکننده بالاست؛ سفته جنبه کیفری (زندان فوری) ندارد. بدهکاری شما صرفاً یک پرونده «حقوقی» است. مزایای سفته نسبت به چک این است که دسترسی به آن آسان است و بدون نیاز به حساب جاری، از هر دکه روزنامه فروشی قابل تهیه است. معایب: مسیر وصول طولانی است؛ نقد کردن سفته نیازمند طی کردن مراحل طولانی دادگاه است.

استفاده از چک یا سفته در شرایط مالی مختلف

قانون طلایی در انتخاب میان این دو سند، توجه به «جنس معامله» و «جایگاه حقوقی» شماست. اگر در مقام طلبکار، فروشنده یا وام دهنده هستید و سرعت در وصول پول خط قرمز شماست، اکیداً توصیه می شود تنها به چک صیادی اعتماد کنید. فرض کنید شما فروشنده ملک هستید؛ حتی اگر بهترین وکیل را هم استخدام کنید، نقد کردن سفته در بازار بسیار زمان برتر از چک صیادی است که مستقیماً اجراییه دارد. سفته در این میدان، کند و کم اثر است.

اما اگر کارجو، مستاجر یا متعهد هستید، هوشمندانه ترین انتخاب حقوقی ارائه سفته است. کارفرما برای «ضمانت حسن انجام کار» سند می خواهد، نه

پول نقد. سفته برخلاف چک، فاقد جنبه کیفری است. با انتخاب سفته، خود را از ریسک های سنگین زندان و سوپیشینه کیفری در امان نگه می دارید.

هزینه های مربوط به سفته و دسته چک و تفاوت آنها

صدور چک برای هر مبلغی تقریباً رایگان است (فقط هزینه چاپ دسته چک). اما سفته خرج دارد! قیمت خرید سفته ثابت نیست و بر اساس «مبلغ تعهد» بالا می رود (نرخ نیم در هزار). یعنی هرچه مبلغ ضمانت سنگین تر باشد، باید پول بیشتری بابت خرید برگه سفته بپردازید.

تفاوت حکم جلب در چک و سفته

چک: چک تنها سندی است که امکان دریافت حکم جلب سیار و فوری را دارد. اگر چک کیفری شود، صادرکننده مجرم است و سریع بازداشت می شود؛ البته اثبات شرایط کیفری بودن چک ریزه کاری های خاصی دارد که معمولاً با تنظیم شکایت توسط وکیل، بسیار سریع تر و بدون رد شدن درخواست به نتیجه می رسد.

سفته: سفته هرگز به خودی خود باعث زندان نمی شود. برای جلب روی سفته، باید ماه ها در دادگاه دوندگی کنید تا حکم قطعی بگیرید؛ تنها در صورتی که مدیون پس از محکومیت، پول را ندهد و ادعای اعسار (نداری) او رد شود، حکم جلب صادر می شود.

اگر چک یا سفته را گم کردیم، اولین قدم قانونی چیست؟

در مورد چک، طرف حساب شما بانک است. باید بلافاصله به شعبه بروید و دستور عدم پرداخت را ثبت کنید. قانون به شما فقط یک هفته مهلت می دهد تا در این فاصله به دادرسارفته، گواهی مفقودی بگیرید و به بانک تحویل دهید. اما داستان سفته متفاوت است؛ چون پای بانک در میان نیست، مسیر مستقیماً از دادگاه حقوقی می گذرد. شما باید مفقودی را به دادگاه اعلام کنید و معمولاً قاضی دستور می دهد آگهی مفقودی در روزنامه منتشر شود تا پس از گذشت زمان قانونی، سفته باطل شود.

۳ نکته حقوقی مهم درباره سفته و چک

۱. هرگز چک یا سفته را بدون قید کردن علت صادر نکنید

۲. اگر نمی خواهید سندتان در بازار دست به دست شود، عبارت «حواله کرد» را خط بزنید و بنویسید: «غیرقابل انتقال و صرفاً در وجه آقای/خانم...».

۳. وقتی سفته یا چک ضمانت می دهید، حتماً یک رسید کتبی با ذکر شماره سریال، تاریخ و مبلغ از طرف مقابل بگیرید و از اسناد پر شده عکس بگیرید.

در نهایت چک و سفته هر کدام کارکرد خاص خود را دارند. چک ابزاری برای پرداخت است که باید مطمئن باشی پول در حسابت هست، چون در غیر این صورت مشکلاتی مثل چک برگشتی پیش می آید. سفته هم بیشتر برای تعهدات یا ضمانت استفاده می شود و به حساب بانکی مربوط نیست. هیچ کدام از این ها ذاتاً خطرناک نیستند، اما اگر آگاه نباشی، می توانی دردسر درست کنی. قبل از هر امضا، بهتر است خوب فکر کنی چون هر تصمیم مالی می تواند تاثیر زیادی روی آینده ات بگذارد.